

Asia: VN/5025/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun asetuksen 16 §:n kumoamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Mitä vaikutuksia arvioitte ehdotetulla ammattihenkilöasetuksen 16 §:n kumoamisella olevan esimerkiksi yhteiskunnan tai kotitalouksien kustannuksiin, terveydenhuollon asiakkaisiin, palveluntuottajiin ja henkilöstöön?

Instru Optiikka puoltaa suunniteltua asetusmuutosta.

Tarjoamme kattavan myymäläverkostomme myötä optikkopalveluja ympäri Suomen – myös pienemmillä paikkakunnilla. Palvelujen saatavuudessa on kuitenkin eroja ja esimerkiksi silmälääkäripalveluissa on paikoin pitkiä, jopa kuukausien, jonoja. Asetuksen 16 §:n kumoaminen parantaisi näönhuollon palveluiden saatavuutta erityisesti alueilla, joilla silmälääkäripalvelut ovat vaikeasti saavutettavia tai ruuhkautuneita. Optometristien nykyinen osaaminen mahdollistaa laadukkaiden näönhuollon palveluiden tarjoamisen koko Suomessa myös asiakasryhmille, joille heidän ei tällä hetkellä ole mahdollista itsenäisesti määrätä silmälaseja. Kuten perustelumuiistiossa todetaan, on laillistettujen optikoiden noudatettava muiden ammattihenkilöiden tavoin voimassa olevaa ammattihenkilösääntelyä. Lisäksi silmäsairauksien diagnostiikka ja hoito kuuluvat jatkossakin laillistetuille lääkäreille.

Väestön ikääntyessä silmäterveyden palveluiden tarve kasvaa. Ehdotettu asetusmuutos mahdollistaisi sen, että asiakkaat voisivat saada tarpeen mukaisen silmälasimääräyksen suoraan optometristilta ilman erillistä silmälääkärikäyntiä. Se vähentää viiveitä ja keventää silmälääkäripalveluiden kuormaa, ja vähentää siten paikoin ruuhkautunutta jonotilannetta. Tämä on linjassa hallituksen tavoitteiden kanssa, joissa painotetaan oikea-aikaisen ja vaikuttavan hoidon kustannustehokkuutta.

Kuten perustelumuiistiossakin todetaan, potilasturvallisuus säilyy myös jatkossa. Optometristia sitovat ammattihenkilölain velvoitteet ja ammatin eettiset periaatteet, joiden mukaan optometristin

on toimittava oman koulutuksensa ja osaamisensa rajoissa sekä ohjattava asiakas silmälääkärin tutkimuksiin aina, kun siihen on tarvetta. Asetusmuutoksen myötä optometristien osaamista voitaisiin hyödyntää koulutuksen mukaisesti täysimääräisesti. Nykyisin joudutaan tilanteisiin, joissa optometristi tekee tutkimuksen, mutta asiakkaan on silti hakeuduttava silmälääkärille silmälasireseptiä varten vaikkei lääketieteellistä syytä ilmenisi. Tämä vie kahden ammattiryhmän aikaa ja kuormittaa silmälääkäripalveluita tarpeettomasti.

Muutos edistää myös palveluiden toimivuutta – optometristit, optiset myyjät sekä silmälääkärit ovat tottuneet toimimaan optikkoliikkeissä moniammatillisesti selkeissä rooleissa ja tiiviissä yhteistyössä. Asetusmuutos tukisi nykyistä toimintamallia, jossa optometristi toimii itsenäisesti silmälasien määrityksessä mutta ohjaa potilaan silmälääkärille tarvittaessa. Tämä mahdollistaa silmälääkärin keskittymisen vaativampiin tehtäviin (perustelumuistio s. 10–11).

Suunniteltu asetusmuutos keventäisi kuluttajien kustannuksia merkittävästi, sillä käynti optometristeilla on tyypillisesti selvästi edullisempi kuin silmälääkärikäynti. Osa silmälasimäärityksistä voi olla jopa täysin veloitusettomia. Näkemyksemme mukaan tämä lisää yhdenvertaisuutta silmälasien hankkimisessa myös eri tuloluokissa.

2. Muut huomiot

Optikkoliikkeissä työskentelee moniammatillisia tiimejä, joissa on vakiintuneet ja toimivat roolit. Optometristien osaaminen ja rooli tulisi nähdä olennaisena osana asiakkaiden sujuvaa, oikea-aikaista ja turvallista palveluketjua. Optometristien itsenäinen oikeus määrätä silmälasit vahvistaisi tätä roolia ja mahdollistaisi nopeammat asiakaspolut sekä resurssien kohdentamisen oikein.

Instru Optiikka on osa EssilorLuxottica-konsernia, joka toimii useissa Euroopan maissa mukaan lukien kaikki Pohjoismaat. Muissa Pohjoismaissa optometristien ammatinharjoittamista ei rajoiteta vastaavalla tavalla kuin Suomessa. Suomalainen optometrian koulutus on näihin maihin verrattuna yhtä korkeatasoista, eikä kyseisissä maissa ole havaittu turvallisuusongelmia silmälasien itsenäiseen määräämiseen liittyen.

Norberg Nina
Instru Optiikka Oy